

ABDUL WAHID, YULIANTI (RED.)

ONZE

BLOEMLEZING UIT DE INDONESISCHE GESCHIEDSCHRIJVING

REVOLUTIE

OVER DE STRIJD VOOR DE ONAFHANKELIJKHEID, 1945-1949

VERTAALD DOOR HENRIETTE VAN ENGELENHOVEN,
TAUFIQ HANAFI EN KLARIJN LOVEN

AMSTERDAM UNIVERSITY PRESS

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een toekenning uit het Philippus Corts Fonds dat onder beheer staat van de Vereniging KITLV. Het PCF heeft als taakstelling: Het preserveren en toegankelijk maken van originele archiefbronnen (in lokale talen en het Nederlands) in Indonesië en Nederland die betrekking hebben op de gedeelde geschiedenis van deze twee gebieden in de periode 1602 t/m 1949, met speciale aandacht voor de periode van de VOC en de Tweede Wereldoorlog in Azië. Het aanvragen van een subsidie bij PCF staat open voor studenten en onderzoekers, werkzaam in Nederland of voor een gezamenlijk Nederlands en Indonesisch team, die in collecties in Nederland en/of Indonesië wetenschappelijk onderzoek verrichten en bijdragen in lijn met de vermelde taakstelling. Voor meer informatie, zie: <https://www.verenigingkitlv.nl/philippus-corts-fonds/>

Met dank aan het tijdschrift *Prisma* van het Instituut voor Onderzoek, Educatie en Socio-economische Verlichting (Lembaga Penelitian, Pendidikan dan Penerangan Ekonomi dan Sosial (LP3ES), het tijdschrift *Jantra* van het Centrum voor de studie van geschiedenis en traditionele waarden (Balai Kajian Sejarah dan Nilai Tradisional) in Yogyakarta en uitgeverij Obor voor het ter beschikking stellen van de geselecteerde artikelen voor deze bloemlezing.

Deze publicatie komt voort uit het onderzoeksprogramma *Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië, 1945-1950*. Een volledig overzicht van de publicaties van het programma is achter in dit boek te vinden.

Het onderzoeksprogramma werd uitgevoerd door het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV), het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) en het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD), volgens de geldende regels voor onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), waarvan KITLV en NIOD deel uitmaken. Het programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de Nederlandse overheid.

Abbeelding omslag: Studentenleger voor de markt in Solo, 1949. Bron: Th. van de Burgt, Nationaal Archief, Dienst voor Legercontacten.

Abbeelding titelblad: Parade voor de voormalige gouverneurswoning in Yogyakarta, in gebruik genomen als woning van Sukarno (1948). Bron: Charles Breijer, Nederlands Fotomuseum.

Ontwerp omslag en binnenwerk: BVDT – Bart van den Tooren

Eindredactie: Ireen Hoogenboom en Frank van Vree

Beeldredactie: Harco Gijsbers, Ellen Klinkers, René Kok en Muhammad Alif Ichsan

Kaarten: Erik van Oosten

Index: Femke Jacobs

ISBN 978 94 6372 668 9

e-ISBN 978 90 4855 680 9

NUR 680

Creative Commons License CC BY NC ND (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>)

© De auteurs / Amsterdam University Press B.V., Amsterdam 2023

© Vertaling: Henriette van Engelenhoven, Taufiq Hanafi en Klarlijn Loven

Some rights reserved. Without limiting the rights under copyright reserved above, any part of this book may be reproduced, stored in or introduced into a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means (electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise).

Kaart 1

Kaart 2

Java

Z E E

BAWEAN

Kaart 3

Kaart 4

Midden-Java

Kaart 6

PROVINSI DI YOGYAKARTA

PROVINSI JAWA TENGAH

- Ibu Kota Provinsi
- Kota
- Ibu kota kabupaten
- Kota Kecamatan
- Desa
- Gunung Berapi
- Gunung Tidak Berapi
- Sungai
- Danau
- Rawa-rawa
- Batas Kecamatan
- Batas Kabupaten
- Batas provinsi
- Bandara Internasional/
Domestik
- Lapangan Udara Perintis
- Pelabuhan Laut
- Jalan Kabupaten
- Jalan provinsi
- Jalan negara
- Jalan kereta api

KETERANGAN WARNA

- Lebih tinggi dari 1500 m
- 1000 m - 1500 m
- 500 m - 1000 m
- 100 m - 500 m
- 0 m - 100 m
- 0 m - 200 m
- 200 - 2000 m
- Lebih dalam dari 2000 m

Wilayah kota

Inhoudsopgave

- 17 Verantwoording van de eindredactie
IREEN HOOGENBOOM EN FRANK VAN VREE
- 19 Museum van Strijd
KUNTOWIJOYO
- 21 **INTRODUCTIE**
- 23 1. De Indonesische revolutie en geschiedschrijving.
Generaties en perspectieven
ABDUL WAHID EN YULIANTI
- 35 2. Proclamatie van de Onafhankelijkheid, Revolutie en Oorlog in
Indonesië 1945-1949. Een inleiding
BAMBANG PURWANTO
- 51 3. Aspecten van de Indonesische revolutie vanuit een structureel
perspectief
SARTONO KARTODIRDJO
- 65 **WAARDEN VAN DE ONAFHANKELIJKHEID**
- 67 4. Wat is het belang van de revolutie van 1945 voor ons?
T.B. SIMATUPANG

77 5. De dynamiek van '45. Combinatie van verstand en geestdrift
R.Z. LEIRISSA

89 6. De Indonesische revolutie. Mythe en realiteit
ONGHOKHAM

101 **ONSTUIMIGE JONGEREN**

103 7. De Jongerenrevolutie en het dilemma van een revolutie
TAUFIK ABDULLAH

111 8. Een portret van de jongeren in onze revolutie
SUDJARWO

129 9. Het volk in beweging, Djogja in beroering. Volksparticipatie
tijdens de revolutie
UJI NUGROHO WINARDI

145 **SOCIALE ONRUST**

147 10. Regionale onrust aan het begin van Indonesische revolutie. De
gebeurtenissen in Pekalongan
DJOKO SURYO

159 11. De regionale samenleving tijdens de Indonesische revolutie.
Aspecten van een sociale revolutie
SUYATNO

171 12. De rol van de Jago in onze revolutie
RYADI GUNAWAN

183 **VROUWEN IN DE REVOLUTIE**

185 13. Vrouwen en de revolutie. Bloemlezing van een drietal studies
over de rol van de vrouwen in de regio Yogyakarta
SRI RETNO ASTUTI, HISBARON MURYANTORO EN
SUHATNO

207	DE SAMENLEVING EN HET BEHOUDEN VAN DE ONAFHANKELIJKHEID
209	14. Rivaliteit binnen allianties. De rol van politieke en economische ‘brokers’ tijdens de revolutie in Palembang, 1945-1950 MESTIKA ZED
235	15. Proletariër te midden van concurrenten. Tan Malaka en de revolutionaire strijd om de onafhankelijkheid, 1945-1949 MANUEL KAISIEPO
253	16. Macht en fatwa. Religieuze leiders tijdens de revolutie in Yogyakarta WILDAN SENA UTAMA
275	Noten
294	Lijst van afkortingen
299	Woordenlijst
302	Over de auteurs
308	Register

Verantwoording van de eindredactie

Deze Bloemlezing van vertaalde Indonesische artikelen over de revolutie en de strijd voor het behoud van de onafhankelijkheid in 1945-1949 is tot stand gekomen in het kader van het onderzoeksprogramma 'Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië 1945-1950'. Het initiatief daartoe vloeide voort uit het gezamenlijk idee om de ontwikkeling van de Indonesische historiografie over deze periode en het Indonesisch perspectief voor een Nederlands publiek toegankelijk te maken.

Abdul Wahid en Yulianti van de Gadjah Mada Universiteit (UGM) zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke samenstelling van deze bundel en hebben hun visie op het gepresenteerde materiaal in de introductie verwoord. Deze inleiding leent zich bovendien uitstekend als leeswijzer, omdat daarin de opgenomen artikelen in hun tijd en context worden gesitueerd. Beide historici gaven overigens ook leiding aan het UGM-project 'Proclamatie van de Onafhankelijkheid, Revolutie en Oorlog in Indonesië' (Proklamasi Kemerdekaan, Revolusi dan Perang di Indonesia), dat nauw heeft samengewerkt met het programma 'Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië 1945-1950'.

De door Abdul Wahid en Yulianti geselecteerde artikelen zijn vervolgens vertaald naar het Nederlands en door ons geredigeerd. Dat was geen eenvoudig proces. Sommige artikelen moesten hier en daar worden ingekort,

zonder uiteraard af te doen aan de strekking, het perspectief of de terminologie ervan. Terwijl op andere plaatsen feitelijke informatie is toegevoegd, ter verduidelijking van bepaalde personen of gebeurtenissen waarmee het Nederlands publiek vermoedelijk niet bekend is. Dit is aangegeven met 'red.' of middels een voetnoot. Als gevolg van deze ingrepen kunnen de teksten niet worden beschouwd als 'een op-een' vertalingen van het origineel. We hebben de eindredactie naar eer en geweten uitgevoerd, maar nemen uiteraard de verantwoordelijkheid voor eventuele fouten die hierdoor zijn ontstaan.

De artikelen zijn uit het Indonesisch vertaald door Henriette van Engelenhoven, Taufiq Hanafi, Klarijn Loven en Ireen Hoogenboom. Er is voor gekozen om, voor zover mogelijk, de hedendaagse Indonesische spelling te hanteren voor plaats- en persoonsnamen, met uitzondering van citaten. De foto's zijn geselecteerd door Yulianti, Muhammad Alif Ichsan, Harco Gijsbers, Katja Paijens en Ellen Klinkers, terwijl Erik van Oosten de kaarten verzorgde. De samenstellers en de eindredactie hebben zich laten adviseren door Bambang Purwanto en Henk Schulte Nordholt. Daarnaast waren Tom van den Berge, Anna Penta, Margot Reesink en Fridus Steijlen betrokken bij het redactieproces.

Als eindredacteuren willen we iedereen bedanken die op enigerlei wijze een bijdrage aan de totstandkoming van dit project hebben geleverd.

IREEN HOOGENBOOM EN FRANK VAN VREE